Θέμα: Συμπληρωματικές οδηγίες για τη διαχείριση της ύλης της Ιστορίας της Γ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου

Οι οδηγίες για τη **Γ΄ τάξη** του **Δημοτικού** σχολείου για το σχολικό έτος 2019-20 διαρθρώνονται ανά **Ενότητα** και **Κεφάλαια** σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο: **«Ιστορία- Από τη Μυθολογία στην Ιστορία» των κ.κ.** Μαϊστρέλλη, Καλύβη και Μιχαήλ στηριζόμενες στο *«Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας στις Γ΄, Δ΄,Ε και ΣΤ΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου»* (Υ.Α. αριθμ. 195694/Δ1/2018-ΦΕΚ 5222/Β/21-11-2018).
Για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία του μαθήματος προτείνεται:

- **Εισαγωγή της Οικογενειακής Ιστορίας**

Η Ενότητα της Οικογενειακής Ιστορίας συνιστά διακριτή ενότητα και προτείνεται να διδαχθεί σε ένα πλαίσιο διαθεματικής διδασκαλίας με την εκπόνηση Σχεδίων Εργασίας ώστε οι μαθητές/τριες να εξοικειωθούν με τις έννοιες του χρόνου και της μεταβολής/αλλαγής στη ζωή τους, να ενισχύσουν το ενδιαφέρον τους για το οικογενειακό παρελθόν και να συμμετέχουν ενεργά στη διατήρηση της οικογενειακής ιστορίας και μνήμης.

- **Εμπλουτισμός της διδασκαλίας με ενδεικτικές δραστηριότητες από το Πρόγραμμα Σπουδών (ΦΕΚ 5222/Β/21-11-2018)**

Με την αξιοποίηση ενδεικτικών δραστηριοτήτων από το Πρόγραμμα Σπουδών μπορεί να αναδειχθεί η φιλοσοφία του μαθήματος και να δοθεί η δυνατότητα στους/στις εκπαιδευτικούς για αυτενέργεια και εμβάθυνση στις σχετικές θεματικές.

- **Χρόνος διαχείρισης της ύλης ανά Ενότητα και Κεφάλαιο**

Ο προτεινόμενος χρόνος για τη διαχείριση της ύλης είναι ενδεικτικός. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαμοιράσουν και να διαχειριστούν τον χρόνο για τη διδασκαλία του μαθήματος ανάλογα με τη σύνθεση της τάξης/ σχολείου/ ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και τη μαθησιακή τους ετοιμότητα.

- **Ενίσχυση της βιωματικής/διερευνητικής προσέγγισης**

Προτείνεται ο εμπλουτισμός της ύλης του μαθήματος με ενδεικτικές δραστηριότητες από το Πρόγραμμα Σπουδών (ΦΕΚ 5222/Β/21-11-2018) προκειμένου τόσο να αναδειχθεί η φιλοσοφία του μαθήματος όσο και να δοθεί η δυνατότητα στους/στις εκπαιδευτικούς για αυτενέργεια και εμβάθυνση στις σχετικές θεματικές μέσω περισσότερων δραστηριοτήτων. Προκειμένου να αντλήσουν περισσότερο υλικό οι εκπαιδευτικοί καλούνται να ανατρέξουν στο Πρόγραμμα Σπουδών εντοπίζοντας κάθε φορά την οικεία θεματική.

Ακολουθούν αναλυτικές οδηγίες για τη διαχείριση της ύλης ανά ενότητα και κεφάλαια του σχολικού εγχειριδίου:

Γ΄ΤΑΞΗ	
Σύντομη εισαγωγή για την Προσέγγιση της Μυθολογίας Μέσα από τη διδασκαλία των μύθων οι μαθητές/τριες καλούνται να εξοικειωθούν με ένα άλλο μοντέλο νοηματοδότησης της πραγματικότητας. Πρόκειται για έναν τρόπο σύλληψης και αποτύπωσης της πραγματικότητας ο οποίος διαφέρει από τον σύγχρονο. Συνιστά όμως ένα εξίσου έγκυρο «εργαλείο»: μέσω αυτού αποδίδεται νόημα στον φυσικό κόσμο και τις δυνάμεις του, επιχειρείται μία εξήγησή του, παρέχεται ένας τρόπος να αντιμετωπισθεί ψυχολογικά και να ενταχθεί κατά συνέπεια στον ανθρώπινο κόσμο κ.λπ. Ο μύθος λοιπόν δεν πρέπει να γίνεται αντικείμενο απαξίωσης ούτε να θεωρείται απαρχαιωμένος τρόπος σκέψης· αντιθέτως, συνιστά πολιτισμικό κατασκεύασμα κρίσιμης σημασίας και εξ αυτού μεταφέρει ένα απροσμέτρητο πλούτο πληροφοριών για τις κοινωνίες και τις εποχές στις οποίες άκμασε. Ο/η εκπαιδευτικός συνεπώς οφείλει να αναδείξει τις πλευρές αυτές της μυθολογικής σκέψης, να την αναδείξει ως μοντέλο εξηγητικό και να επισημάνει και τις άλλες πλευρές της: τον παιδευτικό της χαρακτήρα, την ικανότητά της να παράγει αξίες και πρότυπα ή και να δίνει έτοιμα σχήματα συμπεριφοράς. (Αναλυτικότερα οι κατευθύνσεις για τη διδασκαλία της στο Πρόγραμμα Σπουδών: http://iep.edu.gr/el/social-sciences-yliko/programmata-spoudon-gia-to-mathima-tis-istorias-stin-ypoxreotiki-ekpaidefsi-kai-stin-a-lykeiou) *Σημείωση: Προκειμένου οι μαθητές/τριες να εξοικειωθούν ευρύτερα με τη Μυθολογία, προτείνεται ο/η εκπαιδευτικός να διδάξει και ορισμένους, ενδεικτικά, μύθους από τη Μυθολογία των άλλων λαών σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών.*	
Περιεχόμενα	**Οδηγός Εκπαιδευτικού**
Ενότητα 1η: Η Δημιουργία του Κόσμου (7 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό σημείωμα/προοργανωτή της ενότητας β) στα ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά και στα σύμβολα των θεών καθώς και γ) στους μύθους για την εξήγηση της δημιουργίας του κόσμου, της ανθρώπινης ύπαρξης καθώς επίσης και γεγονότων ή φαινομένων της καθημερινής ζωής δ) στο να μπορούν οι μαθητές/τριες να διακρίνουν ψήγματα ιστορικής αλήθειας στους μύθους. Να ερμηνεύσουν και να κατανοήσουν τον συμβολικό χαρακτήρα των μύθων (βλ. Σύντομη εισαγωγή και Πρόγραμμα Σπουδών). Για την επεξεργασία των ενοτήτων του μαθήματος μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού: → Στο Λογισμικό «Ιστορία Γ-Δ Δημοτικού» του πρώην ΠΙ: http://www.pi-schools.gr/software/dimotiko/ → Στον εθνικό συσσωρευτή διδακτικού υλικού, το

1.	**Κεφ. 1^{ο}: Η Τιτανομαχία** (2 ώρες)	Φωτόδεντρο: http://photodentro.edu.gr/aggregator/ → Στην πλατφόρμα με τα ψηφιακά διδακτικά σενάρια, Αίσωπος: http://aesop.iep.edu.gr/ Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών ή προτεινόμενων δραστηριοτήτων από το Πρόγραμμα Σπουδών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα: Βιβλίο Μαθητή: α) Το διάγραμμα 2 και το συνοδευτικό κείμενο 3 μπορούν να αξιοποιηθούν και στο επαναληπτικό μάθημα για την ενότητα 1 β) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3 γ) Εναλλακτικά ή αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 2 και στο αντίστοιχο συνοδευτικό κείμενο. Τετράδιο Εργασιών: Να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση της ερώτησης 3. Η δραστηριότητα 1 μπορεί να αξιοποιηθεί ως ανακεφαλαιωτική. Αν ο διαθέσιμος χρόνος το επιτρέπει να γίνει η δραστηριότητα 2. Επίσης, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών προτείνονται ενδεικτικά οι παρακάτω δραστηριότητες: -Ανάγνωση αποσπασμάτων μύθων και η ανάδειξη στοιχείων ιστορικής αλήθειας στους μύθους. -Δημιουργία θεματικής συλλογής αποτελούμενης από μύθους της ελληνικής μυθολογίας αλλά και της μυθολογίας άλλων λαών. -Ανάγνωση και η αναγνώριση των κοινών στοιχείων και των διαφορών των διαφορετικών μύθων μεταξύ τους και τέλος η αφήγησή τους στην τάξη. -Συσχέτιση μύθων με εικονιστικές πηγές όπως αναπαραστάσεις σε αγγεία και γλυπτά. -Σχεδιαστική αναπαράσταση μύθων με συνδυαστική αξιοποίηση εικόνων και κειμένων. -Δραματοποίηση σκηνών που αναφέρονται στους μύθους και παιχνίδι ρόλων με υπόδυση μυθικών προσώπων. -Προσομοίωση των συγκρούσεων (Τιτανομαχία, Γιγαντομαχία) με την αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού (θύελλες, τυφώνες, πλημμύρες, τρικυμίες,

	ηφαιστειακή δραστηριότητα και σεισμοί).
2. Κεφ. 2ο: Οι θεοί του Ολύμπου (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3 όσον αφορά στην αναπαράσταση του μύθου της Ευρώπης στο νόμισμα β) Να γίνει επεξεργασία των εικόνων 2, 4, 5, 6, 7 και 8 για να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες την αναπαράσταση των θεών και των συμβόλων τους σε γλυπτά της αρχαίας και νεότερης εποχής και σε αρχαία ελληνικά αγγεία. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1 και στη δραστηριότητα 4 β) Εφόσον υπάρχει χρόνος να γίνει η δραστηριότητα 2 και 3.
3. Κεφ. 3ο: Οι θεές του Ολύμπου (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1 β) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 10 γ) Το συνοδευτικό κείμενο 2 μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 1 και 2. Επίσης, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών για τα κεφάλαια 2 και 3 ενδεικτικά προτείνονται οι παρακάτω ενδεικτικές δραστηριότητες: -Διήγηση μύθων με τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου αξιοποιώντας στοιχεία από διαφορετικές γραπτές και οπτικοακουστικές πηγές. -Ανάδειξη εξωτερικών χαρακτηριστικών των θεών μέσω της παρατήρησης εικονιστικών πηγών (αναπαραστάσεων των θεών σε αγγεία, φωτογραφιών αγαλμάτων των θεών π.χ. Άγαλμα του Ολυμπίου Διός, Χρυσελεφάντινο Άγαλμα της Αθηνάς, Αφροδίτη της Μήλου). -Εικονογράφηση ή και χειροτεχνική κατασκευή των συμβόλων των θεών. -Παρουσίαση των συμβόλων των θεοτήτων ή επινόηση νέων συμβόλων. -Παιχνίδι ρόλων με υπόδυση των θεών όπως για παράδειγμα, η υπόδυση των ρόλων της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την ονοματοδοσία της πόλης της Αθήνας καθώς και η δραματοποίηση της

	επιχειρηματολογίας. -Αναζήτηση του τρόπου ονοματοδοσίας της δικής τους πόλης ή περιοχής. -Επινόηση φανταστικών περιστάσεων στις οποίες επιτυγχάνεται επίλυση μιας δύσκολης κατάστασης με την ξαφνική παρέμβαση ενός θεού («από μηχανής θεός»). **Επίσης, ενδεικτικά προτείνεται:** -Παρατήρηση και σχολιασμός εικονιστικών πηγών-αναπαραστάσεων ομαδικών θεοτήτων και θαλάσσιων δαιμόνων σε αγγεία και συσχέτιση με ερμηνείες συγκεκριμένων φαινομένων στη φύση (π.χ. Τρίτων– παλινδρομικό κύμα, Σκύλλα και Χάρυβδη-τρικυμία, θύελλα). -Μεταφορά στη θέση του ήρωα και επινόηση τρόπων αντιμετώπισης της αντίστοιχης δύσκολης κατάστασης (π.χ. αντιμέτωπος/η με τη Σκύλλα και τη Χάρυβδη).
4. Κεφ. 4ο: Ο Προμηθέας, η Πανδώρα, ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα (2 ώρες)	<u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 1 β) Εφόσον υπάρχει χρόνος να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 2. <u>Τετράδιο Εργασιών</u>**:** α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3, σε συνδυασμό με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής (Θεατρική Αγωγή και Εικαστικά). Στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών προτείνονται οι παρακάτω ενδεικτικές δραστηριότητες: -Άσκηση δημιουργικής γραφής/παιχνίδι ρόλων όπως η διαλογική αντιπαράθεση του Προμηθέα με τους ανθρώπους και αντίστοιχα του Δία με τον Προμηθέα και τους ανθρώπους και η διατύπωση επιχειρημάτων υπέρ της απόδοσης της φωτιάς στους ανθρώπους από τον Προμηθέα. -Σύγκριση αντιλήψεων για τη δημιουργία του κόσμου, σύμφωνα με τη μυθολογία διαφορετικών λαών. Τα παιδιά με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών αναζητούν μύθους διαφορετικών λαών που αναφέρονται στη δημιουργία του κόσμου. -Τέλος, προτείνεται η σχεδιαστική αναπαράσταση του τρόπου δημιουργίας του κόσμου: κάθε ομάδα παιδιών επιλέγει διαφορετική εκδοχή. Αποτύπωση

	κινήτρων, σκέψεων και συναισθημάτων των ηρώων. **Περαιτέρω γνωριμία με τη μυθολογική σκέψη:** Για την περαιτέρω εμβάθυνση στον κόσμο της μυθολογίας και της μυθικής σκέψης –σύμφωνα με τους στόχους και τη φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών- μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να κάνει αναφορά σε μύθους όπως: α) οι μύθοι του Αισώπου και β)οι μύθοι από άλλες χώρες. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων προτείνεται: -Η ανάγνωση και κατανόηση επιλεγμένων μύθων του Αισώπου. -Η ακρόαση μελοποιημένων μύθων του Αισώπου. -Η δραματοποίηση μύθων του Αισώπου. -Ο σχολιασμός των μύθων και η δραματοποίησή τους με παράλληλη χρήση μουσικών οργάνων.
5. 1ο Επαναληπτικό (1 ώρα)	Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν σε αυτήν την ενότητα προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν από το Βιβλίο του μαθητή το διάγραμμα 2 και το συνοδευτικό κείμενο 3 (μάθημα 1) και το συνοδευτικό κείμενο 2 (μάθημα 3) β) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1 και 5 γ) Οι δραστηριότητες 2 και 4 να γίνουν αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος. Επίσης, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών, προτείνονται ενδεικτικά οι παρακάτω δραστηριότητες: -Συζήτηση για τη σχέση των ανθρώπων με τη φύση. -Συγγραφή σύντομων κειμένων με θέμα επιστημονικές ιδέες που συνδέονται ή αναδύθηκαν από μύθους. -Δημιουργία και επίλυση σταυρόλεξων, κρυπτόλεξων, ακροστοιχίδων με θέματα που αντλούνται από τους μύθους και τις αντίστοιχες επιστημονικές εξηγήσεις. -Δημιουργία καταλόγου πλανητών και αστερισμών, τα ονόματα των οποίων προέρχονται από την αρχαία ελληνική μυθολογία. -Και τέλος, συζήτηση με αφόρμηση έργα τέχνης που είναι εμπνευσμένα από την αρχαία ελληνική

	μυθολογία (π.χ. η «Μέδουσα» του Καραβάτζιο).
Ενότητα 2η: Ο Ηρακλής (7 διδακτικές ώρες) **1. Κεφ. 1ο: Η γέννηση του Ηρακλή** (1 ώρα) **2. Κεφ. 2ο: Το λιοντάρι της Νεμέας** (1 ώρα) **3. Κεφ. 3ο: Η Λερναία Ύδρα και ο κάπρος του Ερύμανθου** (1 ώρα) **4. Κεφ. 4ο: Το ελάφι με τα χρυσά**	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας β) στους μύθους που αναφέρονται στη ζωή και στα σημαντικότερα κατορθώματα του Ηρακλή γ) στη μυθολογική διάσταση της έννοιας «ήρωας» δ) στη σημασία της έννοιας «άθλος» και ε) στην κοινωνική προσφορά του ήρωα μέσω της επίτευξης κάθε άθλου. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο και εργασιών/δραστηριοτήτων του μαθητή προτείνεται: <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στο συνοδευτικό κείμενο 7. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 2 β) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 4 σε αντιστοιχία με τη Θεατρική Αγωγή. <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 3 όσον αφορά στη μυθολογική διάσταση του ήρωα β) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 2 β) Η δραστηριότητα 3 μπορεί να γίνει σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά**).** <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1 και 2 ώστε οι μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με αναπαραστάσεις των μύθων σε αρχαία ελληνικά αγγεία β) Να αξιοποιηθεί η ερώτηση 2. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3. <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1 και 4 ώστε οι μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με

κέρατα, οι Στυμφαλίδες όρνιθες, οι στάβλοι του Αυγεία (1 ώρα)	αναπαραστάσεις των μύθων σε αρχαία ελληνικά αγγεία β) Να αξιοποιηθούν το συνοδευτικό κείμενα 5 σε συνδυασμό με την ερώτηση 2. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 2 και 3.
5. Κεφ. 5ο: Κι άλλοι άθλοι και Κεφ. 6^{ο}: Ο Κέρβερος του Άδη και τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων (2 ώρες)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να γίνει συνοπτική αναφορά στους άθλους του 5ου & 6ου μαθήματος β) Να δοθεί έμφαση στο κείμενο 5 (σ. 37), ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν και άλλα στοιχεία της μυθολογικής διάστασης του ήρωα γ) Αν ο χρόνος επαρκεί μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3 (σ. 37). Τετράδιο Εργασιών: α) Αν υπάρχει χρόνος να γίνει η δραστηριότητα 2 (σ. 14). β) Να γίνουν οι δραστηριότητες 1 και 3 (σ. 15) γ). Εναλλακτικά, η δραστηριότητα 2 (σ. 15) μπορεί να δραματοποιηθεί σε συνδυασμό με το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής . Για την επίτευξη των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών προτείνεται τη 2^{η} ώρα να γίνει: -Σε συνάρτηση με την εικόνα/χάρτη 4 στη σελίδα 39 του βιβλίου, δύναται να γίνει αποτύπωση σε χάρτη της πορείας που ακολούθησε ο Ηρακλής επιτυγχάνοντας τους άθλους του. -Ομαδική δραματοποίηση των άθλων του Ηρακλή με τη χρήση της τεχνικής των δυναμικών ή παγω-μένων εικόνων και το παιχνίδι ρόλων: ο Ηρακλής εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. -Και τέλος, διατύπωση υποθέσεων για διαφορετικούς/εναλλακτικούς τρόπους δράσης του ήρωα σε κάθε άθλο και για τις συνέπειές τους.
6. Κεφ. 7ο: Το τέλος του Ηρακλή (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να δοθεί έμφαση στη συζήτηση στην τάξη με αφορμή το συνοδευτικό κείμενο 5 και τις εικόνες 6, 7 και 8 ενώ προτείνεται η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με τις σημασίες που έχει το όνομα «Ηρακλής» σήμερα β) Αν ο χρόνος επαρκεί οι μαθητές/τριες μπορούν να επεξεργαστούν την ερώτηση 3. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στις

	δραστηριότητες 3 και 4 β) Εφόσον υπάρχει χρόνος οι μαθητές/τριες συζητούν στην τάξη για τον αγαπημένο τους ήρωα με αφορμή τη δραστηριότητα 2.
Ενότητα 3η: Ο Θησέας (3 ώρες) **1. Κεφ. 1ο: Ο Θησέας, το βασιλόπουλο της Τροιζήνας** (1 ώρα) **2. Κεφ. 2ο: Ο Θησέας σκοτώνει το Μινώταυρο** (1 ώρα)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας. β) στους μύθους που αναφέρονται στη ζωή και στα σημαντικότερα κατορθώματα του Θησέα. γ) στη μυθολογική διάσταση της έννοιας «ήρωας». δ) στο να διακρίνουν οι μαθητές/τριες στους άθλους τις πολιτικές συγκρούσεις και σκοπιμότητες της εποχής και να ερμηνεύσουν ειδικότερα σε συμβολικό επίπεδο τη διαμάχη Θησέα και Μίνωα ως τη σύγκρουση Αθηναίων και Μινωιτών. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, προτείνονται τα ακόλουθα: <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στο συνοδευτικό κείμενο 2 ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν ορισμένα από τα κατορθώματα του Θησέα στην πορεία του προς την Αθήνα β) Αν ο χρόνος επαρκεί μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 1. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 2 β) Αν ο χρόνος επαρκεί, να γίνει επεξεργασία της δραστηριότητας 1. <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι ερωτήσεις 1 και 2 β) Η εικόνα με την αναπαράσταση του λαβύρινθου στο νόμισμα μαζί με το συνοδευτικό κείμενο 2 «Δαίδαλος και Ίκαρος» από το επόμενο μάθημα. Το εν λόγω κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί και αργότερα στην ενότητα για τον Μινωικό πολιτισμό. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 1. Επίσης, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και

3. Κεφ. 3ο: Ο Θησέας επιστρέφει στην Αθήνα (1 ώρα)	της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών ενδεικτικά προτείνεται: -Η συζήτηση για τις αιτίες των εχθρικών σχέσεων ανάμεσα στις πόλεις-κράτη στην αρχαία Ελλάδα (ειδικότερα ανάμεσα στην Αθήνα και τα Μέγαρα, στην Αθήνα και την Κρήτη). <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 2. Το κείμενο 2 του βιβλίου όπως και η δραστηριότητα 1 από το τετράδιο εργασιών μπορούν να αξιοποιηθούν στο τέλος της ενότητας που αναφέρεται στην Οδύσσεια. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3 και 4 β) Αν ο χρόνος επαρκεί να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 2 για συζήτηση στην τάξη.
Ενότητα 4η: Η Αργοναυτική Εκστρατεία (3 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό) **1. Κεφ. 1ο: Ο Φρίξος, η Έλλη και το χρυσόμαλλο δέρας** (1 ώρα)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας β)στην κατανόηση εννοιών όπως «εκστρατεία», «χρησμός», «βωμός» γ) στο να αντιμετωπιστεί η Αργοναυτική Εκστρατεία ως συμβολική αποτύπωση των μετακινήσεων των λαών και των πληθυσμών δ) στο να μπορούν οι μαθητές/τριες να διακρίνουν ότι στην Αργοναυτική Εκστρατεία διαφορετικές δυνάμεις εκείνης της εποχής ενώνονται και συσπειρώνονται με στόχο την κατάκτηση νέων πλούσιων περιοχών ε)στο να γνωρίζουν ότι μέσω του δέρματος των ζώων (π.χ. των προβάτων) οι χρυσοθήρες «αλίευαν» πολύτιμα μέταλλα. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα: <u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1 β) Να αξιοποιηθεί η εικόνα 2 ώστε οι μαθητές να

	έρθουν σε επαφή με την αναπαράσταση του μύθου στην ελληνική λαϊκή τέχνη. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1, σε συνδυασμό μεταξύ άλλων και με αναφορές από προηγούμενα μαθήματα (π.χ. Αιγαίο πέλαγος, Ικάριο Πέλαγος κ.α.).
2. Κεφ. 2ο: Πελίας και Ιάσονας (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1 σε συνδυασμό με την εικόνα 1 β) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 2, σε συνδυασμό με την ερώτηση 3, εφόσον υπάρχει διαθέσιμος χρόνος γ)Εναλλακτικά προς το (β) να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 3 σε συνδυασμό με το μάθημα της Μουσικής. Τετράδιο Εργασιών: α) Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 1 σε συνδυασμό με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής.
3. Κεφ. 3ο: Η Αργοναυτική εκστρατεία (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να γίνει επεξεργασία της εικόνας 3, ώστε οι μαθητές να εντοπίσουν στον χάρτη την πορεία που ακολούθησαν οι Αργοναύτες. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 2.
4. Επαναληπτικό Μάθημα 2η 3η και 4η Ενότητα (1 ώρα)	Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/-τριες τις γνώσεις που απέκτησαν σε αυτές τις ενότητες προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν, με κατάλληλες προσαρμογές, δραστηριότητες από το επαναληπτικό μάθημα του Τετραδίου Εργασιών β)Δημιουργία κόμικ με θέμα κάποιον/κάποιους από τους άθλους του Ηρακλή, τον Θησέα να σκοτώνει τον Μινώταυρο ή την αρπαγή του χρυσόμαλλου δέρατος γ)Να γίνει εμπλουτισμός του επαναληπτικού μαθήματος με δραστηριότητες δραματοποίησης, εικαστικών, ομαδικών παιχνιδιών, Τ.Π.Ε . κ.ά.
Ενότητα 5η: Ο Τρωικός Πόλεμος (7 ώρες)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α)στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας β)στην πλοκή του μύθου, στους βασικούς

	πρωταγωνιστές και τα χαρακτηριστικά τους γ) στην κατανόηση, με απλό τρόπο, εννοιών και φράσεων όπως «έριδα», «Αχίλλειος πτέρνα», «Δούρειος Ίππος» δ)στην εκτίμηση, από την πλευρά των μαθητών/τριών, των ηρώων μέσω των στάσεων και των πράξεών τους ε) στο να διακρίνουν οι μαθητές/τριες ότι στον μύθο του Τρωικού πολέμου κρύβεται η ιστορική αλήθεια ότι διαφορετικές δυνάμεις συσπειρώθηκαν και συμμετείχαν στην εκστρατεία για την κατάκτηση νέων, πλούσιων εδαφών στ) στο να γνωρίσουν ήθη και έθιμα της εποχής (η ηθική ευθύνη απέναντι στον νεκρό, η υστεροφημία, η φιλοξενία, η θέση της γυναίκας) και να τα συσχετίσουν με σημερινές συνήθειες. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:
1. Κεφ. 1ο: Το μήλο της Έριδας (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α)Να δοθεί έμφαση στην αναπαράσταση της κρίσης του Πάρη και της αρπαγής της Ελένης σε αρχαία ελληνικά αγγεία (εικόνες 1 και 2) β) Εφόσον ο χρόνος το επιτρέπει, οι μαθητές μπορούν να δραματοποιήσουν το συνοδευτικό κείμενο 3 σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή. Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3 β) Εφόσον ο χρόνος το επιτρέπει μπορεί να αξιοποιηθεί και η δραστηριότητα 1 και 2.
2. Κεφ. 2ο: Η θυσία της Ιφιγένειας και κεφ. 3ο: Οι Αχαιοί φτάνουν στη Τροία (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α)Να δοθεί έμφαση στην εικόνα 3 (σ. 62), ώστε οι μαθητές/-τριες να γνωρίσουν τους πιο σπουδαίους ήρωες του Τρωικού πολέμου β)Να δοθεί έμφαση στον χάρτη της εικόνας 2 (σ. 65) γ)Για εξοικονόμηση χρόνου τα συνοδευτικά κείμενα και εικόνες του μαθήματος (σ. 65-66) μπορεί να παραλειφθούν. Τετράδιο Εργασιών**:** α) Να αξιοποιηθούν οι δρα-στηριότητες 2 και 3 (σ. 25)

	β)Η δραστηριότητα 3 (σ. 25) να αξιοποιηθεί εφόσον ο χρόνος επαρκεί. γ) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 1 (σ. 26) δ)Η δραστηριότητα 2 μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας (σ. 26). Επίσης, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών ενδεικτικά προτείνονται οι παρακάτω δραστηριότητες: -Συζήτηση για την απόφαση των Ελλήνων να εκστρατεύσουν κατά της Τροίας - Διατύπωση επιχειρημάτων «μπαίνοντας στη θέση» του Μενέλαου. -Δραματοποίηση με την τεχνική του «διαδρόμου της συνείδησης ή των εσωτερικών φωνών» για την απόφαση της θυσίας της Ιφιγένειας. -Συζήτηση για τη σχέση ανθρωποθυσίας και εξευμενισμού του θείου σε διάφορες θρησκείες και πολιτισμούς. Αναζήτηση αντίστοιχων μύθων.
3. Κεφ. 4ο: Ο θυμός του Αχιλλέα (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Έμφαση δίνεται στην επεξεργασία της εικόνας 2 και στην αναπαράσταση του θυμού του Αχιλλέα. Τετράδιο Εργασιών: α) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 3 και 4 σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή.
4. Κεφ. 5ο: Ο θάνατος του Πάτροκλου (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Αξιοποιούνται οι ερωτήσεις 1, 2, 3 για συζήτηση στην τάξη. Τετράδιο Εργασιών: α) Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 4
5. Κεφ. 6ο: Ο Αχιλλέας σκοτώνει τον Έκτορα (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 6 σε συνδυασμό με την ερώτηση 4. Τετράδιο Εργασιών**:** α) Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 4 σχετικά με τις συνέπειες του πολέμου και υποστήριξη με επιχειρήματα της ανάγκης επικράτησης της ειρήνης β) Αν ο χρόνος επαρκεί να γίνει επεξεργασία της δραστηριότητας 3

6. Κεφ. 7ο: Το τέλος του Αχιλλέα (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 2 σε συνδυασμό με την εικόνα 4 και στην προσέγγιση της σημασίας της φράσης «Αχίλλειος πτέρνα». Τετράδιο Εργασιών: α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 1 και 4 β) Η δραστηριότητα 5 μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας.
7. Κεφ. 8ο: Ο Δούρειος ίππος και η καταστροφή της Τροίας (2 ώρες)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να δοθεί έμφαση στην εικόνα 1 με την αναπαράσταση του Δούρειου Ίππου σε αρχαίο ελληνικό αγγείο και β) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 1. Τετράδιο Εργασιών: α) Να αξιοποιηθεί εκτενώς η δραστηριότητα 1 ενώ με αφορμή τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, προτείνεται να γίνει συζήτηση για τη σημασία εκφράσεων από την Ιλιάδα που χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα (π.χ. Δούρειος Ίππος, Αχίλλειος πτέρνα, Ωραία Ελένη, Ασκός του Αιόλου, Μήλο της Έριδας) και διατύπωση σχετικών παραδειγμάτων β) Αν ο χρόνος επαρκεί να αξιοποιηθεί και οι δραστηριότητες 3 και 4. Επίσης, στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών, ενδεικτικά προτείνονται οι παρακάτω δραστηριότητες: -Κατασκευή του Δούρειου Ίππου στην τάξη με ανακυκλώσιμα υλικά. -Δημιουργία κόμικ με πρόσωπα ήρωες του Τρωικού πολέμου. -Δυνατότητα αξιοποίησης κατάλληλου λογισμικού για την αναπαράσταση σκηνών του Τρωικού Πολέμου.
Ενότητα 6η: Οι περιπέτειες του Οδυσσέα (5 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας β) στην πλοκή του μύθου και στους βασικούς πρωταγωνιστές του γ) στον νόστο του Οδυσσέα και στην αξία του αγώνα του ανθρώπου για την επίτευξη των στόχων του δ) στην κατανόηση, με απλό τρόπο, εννοιών και φράσεων όπως «άνοιξε ο ασκός του Αιόλου», «από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη» ε) στην αναγνώριση εκ μέρους των μαθητών/τριών των σημαντικών χαρακτηριστικών του Οδυσσέα

	(τόλμη και θάρρος, επινοητικότητα, αγάπη για την πατρίδα, συμπαράσταση στους συντρόφους του, καρτερικότητα, υπομονή) στ) στη σύνδεση του μύθου του Οδυσσέα με την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας και την αναζήτηση νέων εμπορικών προορισμών, ταυτόχρονα όμως και με τη διεύρυνση των πολιτισμικών και γεωγραφικών οριζόντων ζ) στην ανακάλυψη ομοιοτήτων σε μύθους ελληνικούς και άλλων λαών και ελληνικές λαογραφικές παραδόσεις ειδικότερα συγκρίνοντας φανταστικά ταξίδια. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:
1. Κεφ. 1ο: Στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους και στους Κύκλωπες (1 ώρα)	<u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3 έτσι ώστε οι μαθητές, μέσα από σχετική συζήτηση, να εντοπίσουν βασικά χαρακτηριστικά του Οδυσσέα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3.
2. Κεφ. 2ο: Στον Αίολο, στους Λαιστρυγόνες και στο νησί της Κίρκης (1 ώρα)	<u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Αξιοποιούνται οι ερωτήσεις 1 και 2 έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να διαπιστώσουν στοιχεία του χαρακτήρα των συντρόφων και του ίδιου του Οδυσσέα <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Στις δραστηριότητες 1 και 2, δίνοντας έμφαση στην προσέγγιση από πλευράς των μαθητών/τριών της φράσης «άνοιξε ο ασκός του Αιόλου» β) Η δραστηριότητα 3 να γίνει εφόσον ο διαθέσιμος χρόνος επαρκεί.
3. Κεφ. 3ο: Στον Άδη, στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και στη Χάρυβδη (1 ώρα)	<u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της εικόνας 3, ώστε οι μαθητές/τριες να διαπιστώσουν το πάθος του Οδυσσέα για τη γνώση και τη δύναμη της θέλησής του. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της δραστηριότητας 3 ώστε οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν στη σημασία της

	φράσης «από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη» β) Αν ο χρόνος επαρκεί μπορεί να γίνει και η δραστηριότητα 1 σε συνδυασμό με προηγούμενους ήρωες όπως ο Ηρακλής και ο Ορφέας.
4. Κεφ. 4ο: Στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψώς και στο νησί των Φαιάκων (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3 έτσι ώστε οι μαθητές/τριες μέσα από τη συζήτηση να προσεγγίσουν τη σημασία της απόφασης του Οδυσσέα να επιστρέψει στην πατρίδα του. Τετράδιο Εργασιών: α) Αν δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος, οι δραστηριότητες αυτού του μαθήματος μπορούν να παραλειφθούν, δεδομένου ότι οι μαθητές/τριες θα γνωρίσουν στοιχεία του πολιτισμού των αρχαίων στα κεφάλαια της ιστορίας που ακολουθούν, όπως ενδεικτικά στο κεφάλαιο για τον Μυκηναϊκό πολιτισμό.
5. Κεφ. 5ο: Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη & Κεφ. 6^{ο}: Ο Οδυσσέας σκοτώνει τους μνηστήρες (1 ώρα)	Βιβλίο Μαθητή: α) Να διδαχθεί συνοπτικά το 5ο μάθημα, δίνοντας έμφαση στις διαδοχικές αναγνωρίσεις του Οδυσσέα β)Να διδαχθεί συνοπτικά το 6ο μάθημα, δίνοντας έμφαση στο τέλος της Οδύσσειας και στην ερώτηση 2 (σ. 95). Τετράδιο Εργασιών: α) Οι δραστηριότητες του 5ου μαθήματος μπορούν να παραλειφθούν β) Από το 6ο μάθημα να αξιοποιηθούν οι δραστηριότητες 2 και 3 σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή). Επίσης, κατά την παράδοση των 2 αυτών κεφαλαίων -στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων και της φιλοσοφίας του Προγράμματος Σπουδών- ενδεικτικά προτείνονται οι παρακάτω δραστηριότητες: -Προσπάθεια ενσυναισθητικής κατάνοησης και παρουσίασης των συναισθημάτων του Οδυσσέα που επιστρέφει στην πατρίδα του. -Συζήτηση και ανάδειξη της σημασίας του εθίμου της φιλοξενίας στην αρχαία Ελλάδα. -Υποστήριξη με επιχειρήματα της προστασίας όσων προέρχονται από άλλη χώρα και βρίσκονται σε ανάγκη (π.χ. άσυλο-ικέτες-πρόσφυγες) και της αποδοχής των «ξένων».

6. Επαναληπτικό μάθημα 5ης και 6ης Ενότητας (1 ώρα)	Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν στις δύο ενότητες για τον «Τρωικό Πόλεμο» και τις «Περιπέτειες του Οδυσσέα» προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν, κατά την κρίση του εκπαιδευτικού, δραστηριότητες και συνοδευτικά κείμενα που παραλείφθηκαν κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας β)Να αξιοποιηθούν, με κατάλληλες προσαρμογές, δραστηριότητες από το επαναληπτικό μάθημα του Τετραδίου Εργασιών γ)Να γίνει εμπλουτισμός του επαναληπτικού μαθήματος με δραστηριότητες δραματοποίησης, εικαστικών, ομαδικών παιχνιδιών, Τ.Π.Ε. κ.ά. δ) Τέλος, προτείνεται ενδεικτικά, να αξιοποιηθεί ο μύθος του Δαίδαλου και του Ίκαρου στη σελίδα 48 του βιβλίου προκειμένου οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν μύθους που προβάλλουν συγκεκριμένα πρότυπα: δικαιοσύνη, ανάγκη για ελευθερία, αξία του μέτρου, επιθυμία καταξίωσης, ευφυΐα, εφευρετικότητα και η άσκηση δημιουργικής γραφής με αφόρμηση πίνακες ζωγραφικής που έχουν θέματα, όπως «Δαίδαλος και Ίκαρος». (Ενδεικτικά: έργα των A. van Dyck, Cesari Giuseppe, Charles Paul Landon, Domenico Piola, Jacob Peter Gowy).

Οικογενειακή Ιστορία: Οι μικρές ιστορίες συναντούν τη μεγάλη ιστορία

(12 διδακτικές ώρες)

(Για την παρούσα ενότητα ο/η εκπαιδευτικός καλείται να ανατρέξει στο Πρόγραμμα Σπουδών για την κατανόηση των στόχων και της φιλοσοφίας της εν λόγω ενότητας)

1.Εγώ στο χρόνο: Η δική μου αυτοβιογραφική γραμμή (2 ώρες)

-Δημιουργία αυτοβιογραφικής γραμμής.
-Παρουσίαση των αλλαγών στην προσωπική και οικογενειακή τους ζωή επισημαίνοντας γεγονότα που συνδέονται με τον χρόνο.
-Παιγνιώδεις δραστηριότητες και σχεδιαστικές αναπαραστάσεις για τον υπολογισμό του χρόνου (γενέθλια, εποχές, μήνες, εβδομάδες, ημέρες).
-Σύνθεση αυτοβιογραφικών κειμένων με τη χρήση λέξεων που δηλώνουν τον χρόνο (όροι, χρονικά επιρρήματα, επιρρηματικές φράσεις).
Οι ανωτέρω δραστηριότητες προτείνεται να γίνουν διαθεματικά, σε συνδυασμό με τα μαθήματα

της Γλώσσας και των Μαθηματικών.
-Επιλογή και τοποθέτηση στον χρόνο γεγονότων της προσωπικής και οικογενειακής τους ιστορίας.
-Παρουσίαση προσωπικών ενθυμίων και βιωμάτων της πρώτης παιδικής ηλικίας (βρεφικά ρούχα, παλιά, παιχνίδια, κάρτες γενεθλίων, λεύκωμα μωρού, φωτογραφίες από διαφορετικές ηλικίες, οικογενειακές ιστορίες).
-Καταγραφή των βιωμένων εμπειριών των γονέων και των παππούδων τους από τη δική τους παιδική ηλικία και σύγκριση του τρόπου ανατροφής και των
προτύπων τότε και σήμερα.
-Σύγκριση του τρόπου ανατροφής των παιδιών και των προτύπων σε διαφορετικές εποχές και διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.
-Αφήγηση αγαπημένων παραμυθιών και ιστοριών και ανάδειξη φανταστικών και πραγματικών στοιχείων, που αφορούν τον τρόπο ζωής και τις συνήθειες παλαιότερων εποχών (ανεμόμυλος/ άλεσμα καρπών/διατροφή, άλογο ως μεταφορικό μέσο).

2. Μία οικογενειακή φωτογραφία και Όψεις της οικογενειακής αλληλογραφίας (1 ώρα)

-Συλλογή έγχρωμων και ασπρόμαυρων οικογενειακών φωτογραφιών και κατηγοριοποίησή τους, σύμφωνα με την παλαιότητά τους ή και το θέμα τους.
-Χρήση κριτηρίων ώστε οι μαθητές/τριες να διακρίνουν και να εξακριβώσουν την παλαιότητα των φωτογραφιών.
-Σύνθεση λεζάντας για κάθε φωτογραφία.
-Δημιουργία μίας εικονοϊστορίας με θέμα την ατομική τους ιστορία και τη χρήση των δικών τους φωτογραφιών.
-Διατύπωση υποθέσεων ως προς το ποιος έκανε τη λήψη της φωτογραφίας, τους λόγους για τους οποίους έγινε η λήψη, τα πρόσωπα στα οποία απευθύνεται.
-Κριτική παρατήρηση των χαρακτηριστικών ενός φωτογραφικού τεκμηρίου, όπως γωνία λήψης, εστίαση, φόντο, φωτισμός.
-Επισήμανση του τρόπου στάσης και ενδυμασίας των απεικονιζόμενων προσώπων.

3. Το οικογενειακό μου δέντρο (2 ώρες)

-Δημιουργία οικογενειακού δέντρου εμπλουτισμένου με στοιχεία όπως το επάγγελμα, ο τόπος καταγωγής, το έτος γέννησης των μελών της οικογένειας, ο αριθμός των παιδιών (αναγνώριση στρατηγικών γάμου και τεκνοποιίας).
-Σύγκριση του τρόπου γραφής του επιθέτου στα αρχαία και βυζαντινά χρόνια μέσω της αξιοποίησης εικονιστικών και γραπτών πηγών (επιτύμβιες στήλες, κείμενα).
-Αποτύπωση στον γεωγραφικό χάρτη διαδρομών ζωής των παππούδων και των γιαγιάδων τους.
-Παρουσίαση στην τάξη τραγουδιών, χορών και παιχνιδιών που δηλώνουν συνήθειες διαφορετικών εποχών, αλλά στα ίδια περιβάλλοντα που συνδέονται με την καταγωγή των παιδιών.
-Συλλογή πληροφοριών για τα ονόματα των μελών της οικογένειάς τους, των παππούδων και των προπαππούδων τους.
-Κατανόηση των σχέσεων συγγένειας μεταξύ των μελών της οικογένειάς τους.
-Διαπίστωση της προέλευσης του βαφτιστικού τους ονόματος.

-Διερεύνηση της προέλευσης του οικογενειακού ονόματος (επιθέτου) και να επιχειρούν συσχετίσεις ως προς το επάγγελμα των προγόνων, τον τόπο καταγωγής τους κι ακόμη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

4.Ο χάρτης καταγωγής της οικογένειάς μου (1 ώρα)

-Δημιουργία χαρτών και αποτύπωση των ονομάτων των μελών της οικογένειάς τους, των παππούδων και των προπαππούδων τους και της πορείας καταγωγής των ίδιων των μαθητών, των γονέων και των προγόνων τους.
-Διερεύνηση του οικογενειακού παρελθόντος και καταγραφή του αριθμού των μελών κάθε οικογένειας σε διαφορετικές γενιές, όπως επίσης της εθνοτικής καταγωγής, της ομιλούμενης γλώσσας και της θρησκευτικής τους ταυτότητας.

5. Ένα αντικείμενο από τα παλιά: οικογενειακά κειμήλια, προσωπικά ενθύμια (1 ώρα)

-Διερεύνηση και παρουσίαση της ιστορίας ενός οικογενειακού κειμηλίου.
-Αιτιολόγηση της συμβολικής αξίας του αντικειμένου για την οικογένεια.
-Σύγκριση του τρόπου χρήσης του αντικειμένου στο παρελθόν και σήμερα.
-Συμπαράθεση παρόμοιων αντικειμένων και παρόμοιων ή διαφορετικών ιστοριών. Σύγκρισή τους ως προς τον τρόπο χρήσης των αντικειμένων σε διαφορετικά οικογενειακά και πολιτισμικά περιβάλλοντα.
-Αφήγηση διαφορετικών εμπειριών και ιστοριών με αφορμή ένα αντικείμενο που είναι οικείο στην καθημερινή τους ζωή.

6. Ένα κτήριο αφηγείται τη δική του ιστορία: το σπίτι μου, το σχολείο μου, ένα κτήριο στη γειτονιά μου (1 ώρα)

-Ανακάλυψη στοιχείων για τις συνθήκες της εποχής που χτίστηκε το κτήριο (π.χ. το σχολείο, το δημαρχείο κ.λπ.), την ταυτότητα της γειτονιάς, την ταυτότητα των ατόμων που το χρησιμοποιούν.
-Εντοπισμός των αλλαγών που με την πάροδο του χρόνου σημειώνονται στο σχολείο τους (στο κτήριο, στον εξοπλισμό του, στα σχολικά βιβλία, στο διδακτικό προσωπικό, στο ωρολόγιο πρόγραμμα, στον κανονισμό λειτουργίας του, στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών/τριών, στις ποινές που καταλογίζονταν).
-Σχεδιαστική αναπαράσταση του σπιτιού ή κατασκευή μακέτας στην οποία να αναδεικνύονται στοιχεία της χρήσης του κτηρίου και η σημασία του για όσους διαμένουν σε αυτό.
-Περιήγηση στη γειτονιά και φωτογράφιση κτηρίων που δημιουργήθηκαν σε παλιότερες εποχές.
-Συλλογή προφορικών μαρτυριών που προβάλλουν άγνωστες πτυχές της ιστορίας και της χρήσης ενός κτηρίου.

7. Ένας ήρωας στο σπίτι μου (2 ώρες)

-Συγκρότηση οδηγών συνέντευξης, δομημένων ή ημιδομημένων.
-Χρήση συσκευών ηχογράφησης, βιντεοσκόπησης.

-Διαπίστωση κοινών αλλά και διαφορετικών ερμηνειών, πολλαπλών «αληθειών».
-Διερεύνηση ομοιοτήτων και διαφορών στη ζωή κάθε πληροφορητή σε συνάρτηση με το φύλο, την οικονομική του κατάσταση, την κοινωνική του θέση, τον τόπο καταγωγής του, την εθνοπολιτισμική του ταυτότητα. (αυτή τη δραστηριότητα την πήρα από τους στόχους του ΠΣ).
-Διασκευή διαλόγων και δραματοποίησή τους στο πλαίσιο της προετοιμασίας μιας θεατρικής παράστασης ή ακόμη μιας κινηματογραφικής ταινίας με θέματα που έχουν αναδειχθεί από τις προφορικές μαρτυρίες.
-Εικαστική αναπαράσταση των ιστοριών ζωής.
-Δημιουργία βιβλίων με ήρωες τους πληροφορητές.

8.Το μουσείο της τάξης μας: δημιουργία μιας συλλογής με ένα θέμα από την οικογενειακή και τοπική ιστορία (π.χ. την εκπαίδευση, τα σχολικά βιβλία, ένα σημαντικό, παλιό κτήριο στην περιοχή τους) και έκθεσή της στο σχολείο ή σε ένα πολιτιστικό κέντρο της περιοχής (2 ώρες)

-Διοργάνωση μουσειακής έκθεσης με την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών, των γονέων τους και των εκπαιδευτικών του σχολείου.
-Επιλογή των υλικών και άυλων τεκμηρίων και ένταξή τους σε επιμέρους κατηγορίες.
-Σύνθεση λεζαντών και άλλων πληροφοριακών κειμένων (εισαγωγικά κείμενα ενοτήτων, τίτλοι).
-Χωρική διάταξη των αντικειμένων, ώστε αυτά να «συνομιλούν» και να ενθαρρύνεται η ανάδειξη περισσότερων ιστορικών νοημάτων.
-Συγκρότηση μιας οπτικοακουστικής συλλογής που είναι δυνατό να τηρείται στο αρχείο και τη βιβλιοθήκη της τάξης και του σχολείου.
-Δημιουργία αφίσας/ φυλλαδίου για την προβολή της έκθεσης στο σχολείο, στην τοπική κοινωνία και το Διαδίκτυο.

Σύνολο διδακτικών ωρών : 48 .
[31 ώρες για τη Μυθολογία + 5 ώρες για τα 5 Επαναληπτικά και 12 ώρες για την Οικογενειακή Ιστορία]. *Σημειώνεται ότι ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα, ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης και σύμφωνα με την κρίση του, να αξιοποιήσει τον διαθέσιμο για το συγκεκριμένο μάθημα διδακτικό χρόνο τόσο για την εκπόνηση διαθεματικών σχεδίων εργασίας, όσο και για τη διενέργεια περισσότερων των πέντε επαναληπτικών μαθημάτων***.**